Kis-Czell, 1901. III. évfolyam. 7. szám. Vasárnap. febr. 17.

KIS-CZELL ÉS VIDÉKE

KÖZÉRDEKŰ FÜGGETLEN UJSÁG.

Megjelen minden vasárnap.

Jelige: »Küzdelem az igazságért!«

Egy [illegible] 8 kor. | Negyedévre . . 2 kor. — fil.
Fél évre .

Szerkesztővel értekezhetni: naponként 4—6-ig.

Felelős szerkesztő:
HUSS GYULA.
Helyettes szerkesztő:
KÁLMÁN PAL.

Szerkesztőség és kiadóhivatal,
Kis-Czell, Gyarmathi-tér 76. szám. Ide intézendők a lap szellemi és anyagi részét illető minden küldemények. Névtelen levelek figyelembe nem vétetnek.

Kenyeret a népnek!

En édes magyar népem! Ha végigte kintek multadon és feltárul előttem dicsőséged és szenvedésed minden ideje: szeretlek akkor nagyon. Éretted dobban szivem, a mikor Hunyady. Rákóczy dicsőségedet hirdetik és összeszoru', a mikor Mohácsnál szenvedni látlak.

Mohács! Róla mondja a közmondás, hogy „mindeneknél több is veszett ott" Sok ezer magyar hagyta ott életét, a ki pedig valahogy megmenekült, az is csak nyomoruságos rabja lett a ku yafejü tatárnak. A hol a tatár járt, nyomában pusztulás, enyészet, halál. Szörnyü még gondolatnak is. Evszázadokon át aparól fiura szállott a nagy csapás emléke.

Pedig e sötét kép áll előttem akkor is, ha tekintem jelenedet, magyar nép Nem pusztit már a tatár. Mégis, ha azt mondanám, hogy évenként sek ezer ember hal meg hirtelen, erőszak következtében, hitet lenül raznád a fejedet. Egy nemzetnek ily nagy tragikumáról hallani keliett volna. hire messzire terjedne. Mégis igaz. A sok ezer áldozat meghal, mielőtt születik. Nem a tatár, a nyomor garázdálkodik. Nyomában pusztulás, enyészet és népfogyatkozás.

Félve várjuk a nép-számlálás eredményét. Kedvezőnek fogja ugyan feltüntetni a magyarság terjedését, az analfabeták csökkenését, de kevés lesz a számlálólap.

Csak természetes, hogy a lakosság száma nagyobb lesz, mint az utolsó népszámlálás alkalmával. Mert a ki éppenség gel semmit sem ért a dologhoz, hiheti, hogy egy egészséges nép fejlődését, termé szetes szaporodását olyannyira lehessen, mesterségesen visszafojtani, hogy tiz ev alatt mitse növekedjék, vagy éppen csök kenjen, hacsak valami nagy háboru vagy járvány nem tizedelte meg a lakosságot Ám, ha tekintetbe vesszük, hogy Magyar ország a népszaporödásnak még igen hosszu időre elegendő helyet nyujt, hogy egészségi viszonyaink általában javultak s hogy a természetes és éghajlati viszo yok módfölött elősegitik a nép szaporodását, nagyon szomoru lesz ezzel szemben az a csekély szaporodás, melyet a mostani nép számlálás mutatni fog.

A magyar anya oka ennek, mondják sokan. En inkább azt hiszem, a rossz meg élhetési viszonyokat kell okozni. Aggódva, rettegve tekint a parasztember a várandó gyermekáldásra. A kenyérből oly kevés jut neki, hogy megosztva sem a szülőknek, sem a gyermekeknek nem lehet elegendő az életfentartáshoz.

Vannak államok, a hol a nép szaporodásának törvényesen vetnek gátat. Kevés a hely, két gyermeknél többnek nem szabad lenni egy családnál. Nálunk sok a a hely, de kevés a kenyér, a nép maga szab magának törvényt — kényszerüségből.

És ha beletekintek jövődbe, jó magyar népem, mintha látnám, hogy még Mohácsnál se veszett annyi, mint a mennyi a mostani nyomor következtében elveszhet. Lám, akkor, a mint a tatár kitette a lábát, külföldről is telepithettek ide népeket, a zsiros földekből elég kenyér jutott nekik, meg a magyar faj is gyorsan szaporodott. Kiábalt a bajból, mert a nép egészséges teste hamar kiheverte a tatár-nyavalyát. De hová vezessen a magyar nők sztrájkja? A magyar nemzetnek munkaerőre van szüksége. Honnan vegye? Idegenből telepitsünk? Ugyan melyik idegen munkás vágyódnék oly országba, a honnan tömegesen vándorolnak ki messze Amerikába, teljesen bizonytalan jövőbe, mert azt hiszik, hogy rosszabb sor soholsem várhat reájok, mint idehaza, hol kenyérre se jut.

Tenni kell a népért sürgősen. Nem időre órára való halogatás, nem részben, hanem gyökeren kell segiteni. Van rá mód elég, ha a szükség parancsol. Pedig most már parancsol eléggé hangosan.

Ne engedjék teletömni a népet szocztalista tanokkal, melyekre az éhező oly szivesen hallgat és melyeket nehezen felejt

TÁRCZA.

Levél a magyar nőkhöz.

Irta: *Radnotiné Hrabovszky Irén.*

bűvös ereje lenne. Szeretném, ha elhatolna széles Magyarország minden nemesen érző asszonyának lelkéig s meséket regélne sok-sok kincsről, mesés gazdagságról, a mely a miénk, csak meg kell látnunk és kinyujtanunk érte a kezünket

Népiparunkról akarok irni. A téma nem uj sőt napjainkban, mikor országszerte megindult az akczió a hazai ipar pártolása ügyében, talán unalmas is. Ezt a szót leirtam, de rögtön vissza is vonom. Nem hiszem, hogy a magyar előtt unalmas lenne az, a mi a magyar néplélcknek, népművészetnek egyik legérdekesebb megnyilatkozása: a népipar, illetőleg ennek különösen azok az ágai, a melyek már természetüknél fogva is első sorban érdekesek előttünk: varrottasok, szőttesek, faragászati és agyagipari termékek Alig van hazánknak vidéke, a hol a nép valamiféle házi iparral ne foglalkoznék. Földmivelő és állattenyésztő vidékeken ez tisztán a ház szükségleteinek előállitására szoritkozik, de olyan helyeken, a hol a föld nagyon soványan táplálja fiait, arra van hivatva hogy az ezt üzőknek fő jövedelmi forrása legyen. Szóval: vannak vidékek, a hol a népnek ebből kellene megélni, sőt meg is élhetne, jóléte tehetne szert, ha arra hivatott tényezők ipari foglalkozását tőkével, munka anyag beszerzésével, a termeltek értékesitésével támogatnak. Erre a támogatásra nagyon rászorultak. Igaz, hogy a népipar egyesek buzgó [illegible] ujabban [illegible] vett, de vajmi keveset használhat egyesek buzgólkodása ott, a hol egy egész országrész lakosságának kereseti forrásáról van szó. A nőket különösen érdeklő kalotaszegi varrottasokról beszélek első sorban. Ismeretes, hogy Gyarmathyné véghetetlen buzgalma, odaadó pártolása milyen virágzásra juttatta e remek varrottas ipart. A kalotaszegi varrottasokról beszélek első sorban. Ismeretes, hogy Gyarmathyné véghetetlen buzgalma, odaadó pártolása milyen virágzásra juttatta e remek varrottas ipart. A kalotaszegi nép ujból megtanulta ősanyai gyönyörü himzését, varrja buzgalommal éjt, napot egybevetve; előkerultek a ládákból a szebbnél-szebb minták, hogy uj alakban a forangu szalonok ékességei legyenek. Tény az is, hogy alig van város Magyarországon, a hol a kalotaszegi varrottasok ne látnánk, a külföld is kapva kap a kiválóbb darabokon. És mégis azt mondom, hogy a kalotaszegi varrottas nem érte el virágzásának delelőjét, s hogy elérje, partolásra, anyagi és erkölcsi támogatásra van szüksége.

Tulajdonképen nem is méltányoljuk mi eléggé ezt az iparágat. Meg vagyok róla győződve, hogy Angliában — a hova tudvalevőleg nagyon sok varrottas vándorol tőlünk — sokkal nagyobb becsben tartják, mint mi. Vagy nincs eléggé kifejlődve a müizlésünk, vagy — s ez a valószinübb — még mindig csak azon a nivón állunk, hogy barmilyen silány, külföldi portéka becsesebb, mint a sokkal különb hazai. Pedig nem képzelek szebbet, női lelket, finomabb izlésu kedélyt jobban gyönyörködtetőt, mint valami szép kalotaszegi varrottas. Volt alkalmam igazán remek mintájuakat látni: fodor vászonra fejtővel himzettektől finom lenvászonra selyemmel varrottakig és azt mondom: vétkezik az a magyar nő, a ki otthonát diszitendő, egy-két darabot be nem szerez. — Hiszen bámulatos olcsón adják. Az ember szinte gondolkozik: vajjon az anyagot vagy a munkát fizette meg rajta. Már 2 koronáért szép ¼ mt hosszu és pár czentiméterrel keskenyebb teritőcskét árulnak. A ki valaha himzett cfiélét, tudja, hogy az alig van megfizetve. És ilyen arányban tovább. Már 120 koronáért nagyon szép kollekcziót állithatunk össze: ágy-, asztalterritő, függöny (3 ablakra), pamlagvédő. — Vajjon nem gyönyörü szép egy ilyen berendezés!

Most, a mikor a lakás berendezés divatja a lelket, kedélyt és izlést megbénitó egyöntetüségből kivetkőzve, valami igazán müvészieset szőre törekszik, milyen nagy szerep juthatna a varrottasóknak Az előszobától és fürdőszobától

el. Adjatok neki munkát, hogy megkereshesse kenyerét. A józan magyar munkás nem hallgat a népámitókra, ha van kenyere.

S ha lesz a kenyérből annyi, hogy családok élhetnek belőle, meglássátok, hogy a magyar anyák szivesen adnak gyermekeknek életet. Ki lesz akkor törölve az a sötét kép, melyet a jövő tükre mutat: népesedésében visszamaradt Magyarországot.

Adjátok kenyeret a népnek, hogy legyen nép!

A testizmok ápolása.

Az izomanyag jóságának alapfeltétele a táplálkozás, mozgás és nyugalom. A macska, a kutya, a csikó mind megannyi példáját mutatja a jól és szépen fejlődött és ápolt izmoknak. Ezek az állatok, mint a többi egészséges állat a szabadban, ösztönszerüen szigoruan betartják a kellő mértéket és mennyiséget mozgás és nyugalom között. Az egészséges gyermek, az ember leszármazottja, amennyiben erőszakos korlátozás nélkül nő fel, ugyanazt cselekszi és a felnőtt ember is, aki természetes viszonyok között él, minden külön előirás és szabály nélkül képes lesz a szükséges testmozgás menyiségét meghatározni. Képességeink szabad gyakorlása iránti hajlamunk mintegy velünk született.

Sajnos azonban, kevés ember él rendes és természetes viszonyok közt. Amaképességek pedig, amelyek nem gyakoroltatnak, elsatnyulnak, az izmok kellő gyakorlat nélkül elgyengülnek, az izomerő gyakorlat nélkül elvész. Oly gyermekek, akik gyenge korukban folyton a szobai falak között és az iskolapadon tartózkodnak, ifju leányok, kik mindig a varróasztal mellett görbülnek, fiatal asszonyok, kik teljes életükön át a házban fészkelnek, e szokásukat legfontosabb testrészökkel fizetik meg. Izmaik nem fejlődnek és gyengék maradnak, nem képesek átlagos munkára és a képesség elvesztésével egyideüleg elpusztul a testmozgás iránti hajlam és öröm is, aminek egészségellenes következményei csakhamar mutatkoznak is az egész család kárára.

Hogy ez igy van, ennek oka leginkább társadalmi rendünkben keresendő. A legtöbb ember külső viszonyai következtében oly életmódhoz van kötve, amely kizárja az ésszerü izomápolás lehetőségét. Ámde azok között is, kiket a külső viszonyok nem akadályoznak semmiben, sokan vanuak, kik az izomápolást elhanyagolják. Az asszonyok például legelső sorban emlitendők e helyütt. Legtöbbje rosszul fogja fel a maga és családja iránti kötelességét, azt hiszi, nem szabad még gondolnia sem a sétára, mert kötelessége élete minden perczét munkában tölteni a házban és a ház körül. Van a társadalomnak egy csekély töredéke, az amelynek hintó áll rendelkezésre, amely kényelemből vétkezik az egészség ellen. Ha ezek az emberek tudnák, hogy a mindennapi séta és mozgás a szabadban, egészségünk fentartásának főkellékét képezi, erőnket, jókedvünket, üdesegünket jótékonyan befolyásolja, bizony nem röviditenék meg a testmozgás óráját.

A mindennapi séta épp oly elkerülhetlenül szükséges egészségünknek, mint a mindennapi étkezés. Megkülömböztetést kell azonban tennünk a séta és a hivatásbeli ut között. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy séta közben nem szabad semmiféle ügyünket lebonyolitani. A háziasszony például, ha bevásárolni vagy gyermekéért megy az iskolába, azt napisétája egy részének tekinheti, de nem szabad, hogy ügyeinket a szabad levegőben való mozgás rovására végezzük, valamint nem szabad hogy azért ne sétáljunk, mert ninesenek házon kivül végzendő ügyeink.

Sok asszony azt hiszi, mert kora reggeltől késő estig talpon van a háztartásában, ez már elég mozgás és a séta felesleges. Igaz iegtöbb esetben túlsokat is mozogtak otthon, de minde mozgás nem ér fel egyetlen egy sétával. Séta közben egyformán mozgunk megerőltetés nélkül, az ilyen mozgás pedig erősiti izmainkat, leginkább a szivizmot, annélkül, hogy kifáras tana.

A séta egyuttal a friss levegőbe visz minket, ami lélegzetvételünkre nagy jelentőséggel bir.

A séta további haszna, hogy szórakoztatja az elmét és elvonja azt a mindennapi foglalkozástól s minden megerőltetés nélkül uj benyomásokkal gazdagitja. A házban való mozgás tehát sohasem pótolhatja a sétát. Ezt különösen az asszonyoknak és fiatal leányoknak kell szem előtt tartaniok, de fontos a gyermekekre nézve is. Ha az iskolai órák és a házimunka akadályozza a szabadban való mozgást, ugy előbbi kettő az egészség kellékeivel áll ellentétben.

Ha ennek igazságát felismertük, rajtunk áll a bajon segiteni. A háziasszony czélszerü időbeosztás által és a cselédség jobb kihasználása által sokat változtathat házában. Figyelemben kell lennünk azonban, hogy utóbbi a cselédség kellő iskoláztatása által történjék, nem pedig tulságos követelések támasztása utján, mert ha cselédjeink hasznát akarjuk venni, nem szabad elfelejtenünk, hogy utóbbiak izmai épp megkövetelik a kellő ápolást, mint a háziasszonyé.

Nehezebb a kérdés megoldása az iskolával szemben, amde semmiesetre sem megoldhatatlan.

Mindazáltal nem tagadható, hogy a kézimunkának is megvan a jótékony befolyása az izomápolásra nézve. Pusztán csak az hozza leginkább mozgásba karjaink izmait. A felső testrészek izmai egyáltalán hátrányban vannak az alsó testrészek, a lábak izmaival szemben. Ezeknek a házimunka legtöbb esetben nem ad foglalkozást, amit a ház körül, udvarban vagy kertben végzendő hasznos munka, ennek hiányában pedig testgyakorlat által kell helyettesiteni.

A kisipar.

Szegény kisipar! Ha igy tart, nem sokára Arany János szavait idézhetjük reád; Mint a pásztor tüze késő éjszakákon . . . El fogsz tünni te is, csupán emléked marad meg, poetikusan, mint a jobb idők jó magyarképu számadója, juhásza csillingelő nyájával, édes bus tilinkójával.

A gyárak füstje elszéditi eddig józan fejed s a zakatoló gépek megbénitják eddig munkás kezed. az a zakatolás pedig a te lélekharagod.

Régóta halljuk kisiparosaink panaszát, régóta figyeljük őket, látjuk, mint pusztulnak egyenkint a végső küzdelemben, melyet a gyári versenynyel szemben tartanak. Már a mai iparosainkat sem az az igazi kisipar teremtette meg, mely a czéh világban aranykorát élte. A verseny a küzdelemre nevelte őket, mégis folyton elkeseredettebbek. Hátha az öreg czéhmester ébredne sirja tüelyéből

Ezelőtt egy kulcsért egy-két koronát fizettek, ma megkészitti a gyár négy ötfillérért. Készen kapható a vasárus boltban. Valamikor — csak példának hozom — az épületlakatosok vigan éltek, maguk készitették a vasalást, volt olyan legény, a ki csak folyton szegezett. Élt belőle egy városban 4—5 mester, 50—100 „legény“. Ma elkészitti valamely bécsi vagy német gyár, megveszi az asztalos és potom áron felveri. De ő sem nyer rajta, a vaskereskedő sem, csak szegény lakatos lesz szegényebb általa.

És ez igy van az összes vonalon, minden iparban. A kisiparos csak „foltozó suszter“ lett, itt ott vállalhat egy kis uj munkát. De ha vállal is, az éhes nyomorult világ agyon konkurrálja s a végeredmény, hogy ráfizet.

Egy darabig csak kinlódik, mig végre kényszer eladatja vele a megmaradt kis szerszámot és megy fel valamely nagyobb városba gyári munkásnak, Uram Isten, ki tudja, tán jobb dolga támad? Nem kell törődni az adóval, a „Kundschafttal“. Nem gyával, hogy fizeti a segédet szombaton, miből vesz anyagot? Csak megy a gyárba, csak fur, gyalul, farag és szombaton viszi haza a 20—30 koronácskát a családjának. Mindez ha valóban igy lenne, igazán csu-

---

kezdve egészen a szalonig minden szobában helyet foglalhat. — Gondoljanak el egy poetikus leányszobát: az ágyteritő, a függönyök, a toilettasztalka teritője, a varróasztalka boritója kék fejtővel valami finoman vagdalásos minta után finom vászonra himzett varrottas. Vagy nem lenne szép egy falusi ebédlő kalotaszegi faragott butorokkal, (alább ismertetni fogom) piros fejtővel himzett kollekcziával? Azt hiszem, kétszer jobban izlenének pompás magyar ételeink ilyen ebédlőben, melynek minden darabja a magyar népszellem művészi fantáziáját hirdeti. — Hát azok a remek selyemmel himzettek vajjon nem vállnának diszére a legelegánsabb szalonnak is?!

Már hallom az ellenvetéseket: a varrottasok nagyon drágák, s kevés asszony engedheti meg magának azt a luxust, hogy egy-egy kollekcziót beszerezzen. Igen, drága, mert az értékesités módja még annyira kezdetleges, hogy mindenkinek előnyös, csak a termelore és a fogyasztora nem.

Kétféle módja van t. i. az eladásának. Maga a nép járja be munkáival az országot, — mondhatom, nagyon kellemetlenül teszi, — vagy — s ez a leggyakoribb eset — lelketlen kereskedők (akad ilyen a nép között akárhány) megszimatolva, hogy mikor van a ládafiában szükön a pénz, összevásárolják az elkészult munkákat potom áron, s tovább adják két, ha nem három annyiért. Azt tapasztaltam, hogy a házi-iparnak ez a nyereségvágy a megölő betüje. Ezért üdvözölheti termelő és fogyasztó őszinte örömmel az Erdélyi Kárpát Egyesületnek azt az ideális és praktikus tervét, hogy közéjök közvetitőnek állván, természetesen teljesen önzetlenül uralkodván a népipar minden ágát virágzásra juttassa.

Erdekes ennek a tervnek a története. A nevezett egyesület Kolozsvárt, Mátyás király szülőházában néprajzi muzeumot szervez; összegyüjti mindazt, a mit a néplélek és népmüvészet eddig teremtett. Ez összegyüjtő akcziónak eredményeképen mesés kincs és gazdagság került napfényre. E czikkem szük keretében főképpen a női kézimunkákról óhajtok megemlékezni; régi száz meg száz esztendős himzések kerültek a gyüjtők fürkésző buzgalma folytán a muzeumba. Le sem irhatom, mennyi érdekes minta van itt összehalmozva: varrottasok, iras után varrtak, (az előrajzoltakat hivják igy), keresst és fonottöltéssel himzettek olyan páratlanul gazdag változatosságban, hogy egy egész ipariskola tálna benne mintának valót.

De nem ezekről akarok tulajdonképen szólani. Azt akarom elmondani, hogyan érlelődött meg az a egyesület kebelén népipar fellendítését tervező eszme. A gyujtők majd minden faluban akadtak régi varrottasokra.

(Folyt. köv.)

dálkoznám rajta, ha kis vállalkozót egyet is találhatnék a föld kerekségén. És bottal veretném meg, a ki ragaszkodik a mester titulushoz. Mert olyanok ezek még ma is, hogy sajnálják az önállóságukat. mint a czigány a haját, ha még oly nyomorultul megy is a mesterség.

De nem ugy van ám a dolog. Az a szegény munkás csak erő, semmivel sem külömb a gőznél, vagy villanynál, csupán csak abban tér el tőle, hogy szobájában van egy tudatos motor is; azért nem becsülik többre, mert az igen közönséges dolog. hogy az embernek feje is van.

A munkás csak addig munkás, mig a gyár hasznot vehet általa, azután elbocsájtják; hogy miből él meg, nem törődnek vele. Még panaszra se jut szava, elvették tőle, mert műveletlen.

És mindezt mi idézte elő, — a gép. Hatalmas erő, hatalmasabb, mint ti vagytok, szegény proletárok.

De legyen tehát: egyenlő a fegyver. Mintha messze hajnal fakadása festené az eget. Fakad, fakad a reménysugár.

Kisiparosok, tömörüljetek, épitsetek közös műhelyeket, alkalmazzatok gépeket, erőt és használjátok közösen. Olcsóbb lesz. Könnyebben dolgoztok s a gép géppel konkurrál. Annak türkölése lesz a ti letargiátokból.

Mert hát haladni kell a korral.

HIREK.

— **Gyászrovat**. Sulyos csapás érte e héten hirlapunk felelős szerkesztőjét, édes anyja, néhai Huss Ferencz volt gulácsi (Zalamegye) körjegyző özvegye. szül. Paraycz Matild asszony, hosszas betegeskédés után 56 éves korában Zala-Szent-Gróton elhunyt. Halála alkalmából a család az alábbi gyászjelentést adta ki:

Huss Gyula a „Somlyóvidéki Hirlap" és a „Kis-Czell és Vidéke" szerkesztője, ugy maga, mint testvérei László és Gizella, férj. Bognar Lajosné, ennek kis leánya Margit, nemkülönben neje, szül. Novák Ilona és gyermekeik Jenő Ernő, Aranka és Ilus, valamint a testvérek és számos rokonság nevében is, fájdalomtól megtört szivvel jelentik a felejthetetlen édes jó anyának, anyósnak, nagyanyának és testvérnek, néhai Huss Ferencz körjegyző özvegyének született Paraycz Matild asszonynak élete 56-ik évében hosszas betegeskedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után folyó hó 12-én reggeli 6 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogult kihült teteme a róm. kath. vallás szertartása szerint f. hó 13-án délután 3 órakor fog a zala-szent-gróti sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Zala-Szentgrót, 1901. évi február hó 12-én. Áldás és béke poraira!

— **Hymen.** Krása Manó kelédi nagybirtokos, vármegyei bizottsági tag, a jánosházai takarékpénztár igazgatójának szép és nagyműveltségü leányát Herthát f. hó 9 én Budapesten eljegyezte Löwensohn Jenő lellei földbirtokos. Kivánjuk, hogy a megkötendő szép frigyet örök boldogság kisérje.

— **Köszönet.** A kis-czelli polgári olvasókör által f. hó 2-án tartott tánczmulatság javára ujabban felülfizettek: Reich Sándor 2 korona, Klaffl Gyula 1 kor; ezzel együtt a tiszta maradvány 129 kor 50 fillér, mely összegért ismételten köszönetet mond a polgári olvasókör.

— **Családi estély**. A „Kemenes"-szállóban ma este zenével és jux-tombolával egybekötött családi estély tartatik

— **Farsang befejező.** Ifj. Tori György a „Sas"-szálló tulajdonosa, holnap, hétfőn, Lédas Ferkó muzsikálása mellett farsang befejezőt tart, mely alkalommal Karneval herczeg ő fenségét, ki az idén hüséges kisérője, dr. Katzenjammer ur nélkül jelent meg körünkben, alaposan kitánczoltatják Kis-Czellből.

— **Tánczestély**. Az „Erzsébet Nőegylet" javára szombaton, azaz 23-án rendezendő bál iránt mindenfelé óriási érdeklődés mutatkozik. Az előjelek után itélve a mulatság a tavalyinál is nagyobb sikerü lesz A rendezőség felkéri mindazokat, kik meghivót tévedés folytán nem kaptak, de ilyenre reflektálnak, hogy azt Német Márkus ur kereskedésében bejelenteni szivesked-jenek. A kik az estély alkalmával kocsit kivánnak, kegyeskedjenek ezt akár szóval, akár irásban Német Márkus ur utján a rendezőség tudomására hozni. A „Korona"-szálló nagytermének diszitését Orosz József ur vállalta magára. a mi elég garanczia arra, hogy a terem diszes lesz.

— **A magyar-gencsi gyilkosok** Kegyetlen gyilkosság történt m. évi deczember 17-én Magyar-Gencsen. Mógor Sándor és Erdélyi István m. gencsi lakosok 17 késszurással megölték Farkas Márkus Ferencz aratógazdát. A gyilkosokat nyomban elfogták és átadták a kir. ügyészségnek. Ügyüket f. hó 6 án vette tárgyalás alá a szombathelyi kir. törvényszék esküdt birósága. Mógor Sándor — a tulajdonképeni gyilkos — védője dr. Balassa Jenő kis-czelli, Erdélyi István — ki csak azt ismeri be, hogy az áldozatot kétszer arczul ütötte — védője dr. Kassay Győző szombathelyi ügyvéd. A kir. ügyészség Mógor Sándort a btkv. 279. §-ba ütköző szándékos emberölés büntettében kérte bűnösnek kimondani Most felállott dr. Balassa Jenő védő. Mindenki feszült figyelemmel várta, hogy mit tud felhozni a tettes védelmére; mert az ügyész beszéde után biztosra vették, hogy Mógort bűnösnek mondják ki a szándékos emberölés büntettében. Csakhogy nem igy történt! Mert dr. Balassa egészen más hurokat kezdett pengetni. Érezte, hogy most nem a paragrafusokat kell czitálni, mert azzal nem érne czélt. Visszatért tehát Mógor előéletére s jellemezte ennek elhagyatottságát, kinek sohsem volt otthona, mert törvénytelen gyermek. Mig más ember a munka után haza mehet, addig ő a korcsmában lakhatott, hol teljesen az ivás, a pálinka áldozata lett. Igy történt ez deczember 17-én is, mikor körülbelől 14-en $7^1/_2$ liter pálinkát ittak. Mógorban tehát inkább a pálinka működött. Okolta továbbá a társadalmat, mely az alkohol korlátlan élvezetét megengedi s nem képes oly eszközt teremteni, melylyel ezt megakadályoznák A beszéd alatt az esküdtek nagy része sirt, de könnyezett maga a védő is. Ennek hatása alatt azután a vádhatóság azon kérdésére: bűnös-e Mógor Sándor abban, hogy Farkas Márkus Ferenczet ölési szándékkal bántalmazta, az esküdtek „nem"-mel feleltek, hanem e helyett a védő álláspontjára helyezkedve, Mógort a rögtöni felindulásban elkövetett, halált okozott sulyos testi sértés büntettében mondották ki bünösnek. Ennek alapján a kir Törvényszék Mógort csak három évi börtönre itélte. Erdélyi István vádlottat, mert Mógort 2-szer arczul ütötte, 9 hónapi börtönre itélte a vizsgálati fogságot egyik vádlottnál sem számitották be.

— **A közönség érdeke.** Azon czélból hogy a közönség hosszabb időtartamra beszerzett frankójegy-készletét tisztán és épségben megőrizhesse, a bel- és külföldre szóló közönséges és ajánlott levelek bérmentesitésére szolgáló 10, 25 és 35 filléres frankójegyekből, védőlappal ellátott füzetecskék (értékjegytömbök) fognak még e hó folyamán a postaigazgatóság által kibocsáttatni, melyeknek mindegyike 24 drb. frankójegyet fog tartalmazni.

— **A juss.** Kozma József pápóczi lakos nagyon megharagudott Nándor nevü öcsesére, mert ez az örökségnél valamelyes elönyben részesült. A f. hó 11-én megtartott pápóczi vásáron aztán a korcsmában összekerült öcsesével, kit Szaniszló nevü fiának segitségével alaposan helyben hagyott s rajta napokig látható folytonossági hiányokat csinált.

— **Közgyülés.** A jánosházai izr. jótékonyczélu nőegylet f. hó 3-án tartotta rendes évi közgyülését, melynek főtárgyai voltak: választmányi tagok választása és a pénztárnok jelentése. Választmányi tagok lettek: Kohn Arnoldné, Salzberger Lipótné, özv. Spitzer Samuné, özv Engel Simonné, Féderer Jakabné, Kohn Károlyné, Altstädter Ignáczné. Schlesinger Rudolfné, Schvarzenberg Ignáczné, Salzberger Józsefné; póttagok: Stern Józsefné és Lővinger Ignáczné urhölgyek Ezen derék, 1854 óta áldásosan működő egyletnek tiszta vagyona: 9248 korona.

— **Művész-estély** czimü falragaszok csalogatták a közönséget vasárnap este a „Kemenes" szállóba nagy hangon adván tudtul mindenkinek a kit illet és nem illet, hogy jelzett este füleit és szemeit hizlalhatja minden rendü és rangu ember, ki a modern művészet" e Hazafi Verai János formáju apostolait megnézni nem fél. Sajnos, a közönség félt, nagyon félt és félelmében távol maradt. E miatt az előadás csak 10 órakor kezdődött, zene nélkül. A szereplők Zoltán Gyula szinigazgató nemrég itt működött társulatából valók; ugy látszik Kőszegen még sanyarubb állapotok uralkodnak, mint Kis Czellben, a mit abból következtetünk. hogy a társulat több részre oszolva, a szélrózsa minden irányába hangversenyezni ment. Nalunk hárman voltak: Fehér Vilmos, kinek szép bariton hangját az irigység sem tagadhatja, Fehérné Rónai Erzsi és Pesti Jenő. Tudósitásunk egy sóhajból áll: „Szegény Thália!"

— **A pálinka.** A magyar-gencsi gyilkosok tárgyalásán történt az alábbi érdekes kis epizód: Dr. Laky Kristóf kir. törvényszéki elnök a tárgyalás megnyitása után a lelkére akarván beszélni Mógor Sándornak, ki Márkus Ferenczet megölte, azt kérdezte tőle: Miért nem takarékoskodik inkább, miért issza meg keresményét? Jobb lenne, ha azt a pénzt, mit pálinkára költ, összerakná. Erre felállott dr. Balassa Jenő, Mógor védője és a következőket mondotta: „Hogy Kemenesalján az ilyen cselédnépnek, mint Mógor, a takarékossághoz semmi kedve és akarata nincs, annak többféle oka van Az első az, hogy a pálinka melegit és igy azt télen különös előszeretettel élvezik. a második és főok pedig az, hogy Rosenberg Lajos és Riedt Károly bankspekulánsok a takarékossági szellemet tökéletesen kiverték népünkből. Nem csodálható tehát, ha az a cselédnép ugy gondolkozik, hogy inkább megissza a pénzét, semhogy azt egy keztyüs betyár ellopja." Az ügyes feleletet a hallgatóság zajos tetszéssel fogadta.

— **Elégett kabát.** F. hó 3-án Raffai János beledi fuvaros a helybeli Szabó féle vendéglőbe tért be éjjeli szállásra többed magával. Azonban nagyon közel feküdt a kályhához és egy kipattant szikrától meggyuladt a kabátja. Szerencsére még idejekorán felébredt s igy elejét vette a nagyobb szerencsétlenségnek a kabátot azonban el kellett már dobni.

— **A marhalevelek érvényessége.** Darány földmivelésügyi miniszter a következő körrendeletet adta ki a törvényhatóságoknak:

Az 1900. évi XVII. t.-cz. életbe lépte óta több helyen vitássá vált és különbözőképen magyaráztatott az a kérdés, vajjon az ezen törvény hatálya előtt, de egy éven belül kiállitott marhalevelekre is érvényben van-e az 1888. VII. törvényczikknek az a rendelkezése, mely szerint a marhalevelek kiállitásuk keltétől számitva egy évig érvényesek. Több hatósági közeg, különösen pedig a vasuti szállitásoknál vizsgálatot teljesitő szakértők abban a felfogásban, hogy e rendelkezés hatálya az 1900. évi XVII. t.-cz. életbelépte előtti régi ürlapokon kiállitott marhalevelekre ki nem terjed s e marhalevelek érvénye 1901. évi január 1-ével megszünt, nem fogadták el azokat az állatok forgalomba hozatala az esetben sem, ha azok egy éven belül voltak kiállitva. Ily félreértések s az állatforgalom ebből eredő megzavartatásának és késleltetésének megszüntetése végett a m. kir. pénzügyminiszter urral egyetértöen kijelentem és rendelem, hogy az 1900 évi XVII t.-cz.-nek az életbelépte előtt hatályban volt rendelkezésekkel szemben visszaható ereje nincs e törvény az 1888. VII. t.-cz. végrehajtási utasitásának 265. §. hatályon kivül nem helyezte, ennélfogva az egy éven belül kiállitott marhalevelek mindaddig érvényesek és kicserélés vagy bélyegilletékének kiegészitése nélkül szabályszerü marhalevelek gyanánt használhatók, azokon leirás, uj irányitás, egészségi bizonyitván megujitás eszközölhető mindaddig, a mig kiállitásuktól számitva egy év el nem telt, vagy a mig a fennálló külön szabalyok azok hatályát meg nem szüntetik.

— **A tanitók korpótléka.** A közoktatásügyi miniszter a tanitók ötödéves korpótléka ügyeben akként rendelkezett, hogy 2000 koronán alul levő fizetés után 10 százalék, 2000 korona fizetéstől kezdve 200 korona a pótlék. A megállapitás a pótlék esedekessége idején élvezett fizetés alapján történik.

— **A legizletesebb** asztaliviz a „Kristály" Szent Lukács-fürdői hegyitorrás, mely mint egészséges ásványviz, több száz orvos által ajánlva van.

Szerkesztői üzenetek.

K. S. Jánosháza. Ön a következő kérdést intézi hozzánk: Minek mondható jellem tekintetében az, ki valakit annak távollétében. nagy közönség előtt egészen ártatlanul, kizárólag a fölötti mérgében és tehetetlenségében, hogy neki magának is el kell ismernie, miszerint az illető képzettség és intelligenczia tekintetében magasan fölötte áll, ócsárol, kristálytiszta multját erkölcs és becsület dolgában kétes szinben feltüntetni igyekszik, és annak leszármazását csak azért kicsinyiti, mert a magáét az által fölemeltetni véli?

Válasz. Az oly egyén, ki mások becsületében szeret gázolni és mások kisebbitésére törekszik, hogy röviden adjuk meg a választ, minden esetre: jellemtelen egyén Az ilyen egyének rendszerint, vastag tudatlanságban, ugynevezett butaságban szenvednek.

el. Adjatok neki munkát, hogy megkereshesse kenyerét. A józan magyar munkás nem hallgat a népámitókra, ha van kenyere.

S ha lesz a kenyérből annyi, hogy családok élhetnek belőle, meglássátok, hogy a magyar anyák szivesen adnak gyermekeknek életet. Ki lesz akkor törölve az a sötét kép, melyet a jövő tükre mutat: népesedésében visszamaradt Magyarországot.

Adjatok kenyeret a népnek, hogy legyen nép!

A testizmok ápolása.

Az izomanyag jóságának alapfeltétele a táplálkozás, mozgás és nyugalom. A macska, a kutya, a csikó mind megannyi példáját mutatja a jól és szépen fejlődött és ápolt izmoknak. Ezek az állatok, mint a többi egészséges állat a szabadban, ösztönszerüen szigoruan betartják a kellő mértéket és mennyiséget mozgás és nyugalom között. Az egészséges gyermek, az ember leszármazottja, amennyiben erőszakos korlátozás nélkül nő fel, ugyanazt cselekszi és a felnőtt ember is, aki természetes viszonyok között él, minden külön előirás és szabály nélkül képes lesz a szükséges testmozgás menyiségét meghatározni. Képességeink szabad gyakorlása iránti hajlamunk mintegy velünk született.

Sajnos azonban, kevés ember él rendes és természetes viszonyok közt. Ama képességek pedig, amelyek nem gyakoroltatnak, elsatnyulnak, az izmok kellő gyakorlat nélkül elgyengülnek, az izomerő gyakorlat nélkül elvész. Oly gyermekek, akik gyenge korukban folyton a szobai falak között és az iskolapadon tartózkodnak, ifju leányok, kik mindig a varróasztal mellett görbülnek, fiatal asszonyok, kik teljes életükön át a házban fészkelnek, e szokásukat legfontosabb testrészekkel fizetik meg. Izmaik nem fejlődnek és gyengék maradnak, nem képesek átlagos munkára és a képesség elvesztésével egyideüleg elpusztul a testmozgás iránti hajlam és öröm is, aminek egészségellenes következményei csakhamar mutatkoznak is az egész család kárára.

Hogy ez igy van, ennek oka leginkább társadalmi rendünkben keresendő. A legtöbb ember külső viszonyai következtében oly életmódhoz van kötve, amely kizárja az ésszerü izomápolás lehetőségét. Ámde azok között is, kiket a külső viszonyok nem akadályoznak semmiben, sokan vanuak, kik az izomápolást elhanyagolják. Az asszonyok például legelső sorban emlitendők e helyütt. Legtöbbje rosszul fogja fel a maga és családja iránti kötelességét, azt hiszi, nem szabad még gondolnia sem a sétára, mert kötelessége élete minden perczét munkában tölteni a házban és a ház körül. Van a társadalomnak egy csekély töredéke, az amelynek hintó áll rendelkezésre, amely kényelemből vétkezik az egészség ellen. Ha ezek az emberek tudnák, hogy a mindennapi séta és mozgás a szabadban, egészségünk fentartásának főkellékét képezi, erőnket, jókedvünket, üdeségünket jótékonyan befolyásolja, bizony nem röviditenék meg a testmozgás óráját.

A mindennapi séta épp oly elkerülhetetlenül szükséges egészségünknek, mint a mindennapi étkezés. Megkülömböztetést kell azonban tennünk a séta és a hivatásbeli ut között. Nem akarjuk ezzel azt mondani hogy séta közben nem szabad semmiféle ügyünket lebonyolitani. A háziasszony például, ha bevásárolni vagy gyermekéért megy az iskolába, azt napisétája egy részének tekinheti, de nem szabad, hogy ügyeinket a szabad levegőben való mozgás rovására végezzük, valamint nem szabad hogy azért ne sétáljunk, mert ninesenek házon kivül végzendő ügyeink.

Sok asszony azt hiszi, mert kora reggeltől késő estig talpon van a háztartásában, ez már elég mozgás és a séta felesleges. Igaz iegtöbb esetben tulsokat is mozogtak otthon, de minde mozgás nem ér fel egyetlen egy sétával. Séta közben egyformán mozguuk megerőltetés nélkül az ilyen mozgás pedig erősiti izmainkat, legiukább a szivizmot, annélkül, hogy kiféras tana.

A séta egyuttal a friss levegőbe viszminket, ami lélegzetvételünkre nagy jelentőséggel bir.

A séta további haszna, hogy szórakoztatja az elmét és elvonja azt a mindennapi fogla kozástól s minden megerőltetés nélkü uj benyomásokkal gazdagitja. A házban való mozgás tehát sohasem pótolhatja a sétát. Ezt különösen az asszonyoknak és fi atal leányoknak kell szem előtt tartaniok, de fontos a gyermekekre nézve is. Ha az iskolai órák és a házimunka akadályozza a szabadban való mozgást, ugy előbbi kettő az egészség kellékeivel áll ellentétben.

Ha ennek igazságát felismertük, rajtunk áll a bajon segiteni. A háziasszony czélszerü időbeosztás által és a cselédség jobb kihasználása által sokat változtathat házában. Figyelemben kell lennünk azonban, hogy utóbbi a cselédség kellő iskoláztatása által történjék, nem pedig tulságos követelések támasztása utján, mert ha cselédjeink hasznát akarjuk venni, nem szabad elfelejtenünk, hogy utóbbiak izmai épp megkövetelik a kellő ápolást, mint a háziasszonyé.

Nehezebb a kérdés megoldása az iskolával szemben, ámde semmiesetre sem megoldhatatlan.

Mindazáltal nem tagadható, hogy a kézimunkának is megvan a jótékony befolyása az izomápolásra nézve. Pu-ztán csak az hozza leginkább mozgásba karjaink izmait. A felső testrészek izmai egyáltalán hátrányban vannak az alsó testrészek, a lábak izmaival szemben. Ezeknek a házimunka legtöbb esetben n m ad foglalkozást, amit a ház körül, udvarban vagy kertben végzendő hasznos munka, ennek hiányában pedig testgyakorlat által kell helyettesiteni.

A kisipar.

Szegény kisipar! Ha igy tart, nem sokára Arany János szavait idézhetjük reád; Mint a pásztor tüze késő éjszakákon . . . El fogsz tünni te is, csupán emléked marad meg, poetikusan, mint a jobb idők jó magyarképü számadója, juhásza csillingelő nyájával, édes bus tilinkójával.

A gyárak füstje elszéditi eddig józan fejed s a zakatoló gépek megbénitják eddig munkás kezed, az a zakatolás pedig a te lelekharagod.

Régóta halljuk kisiparosaink panaszát, régóta figyeljük őket, látjuk, mint pusztulnak egyenkint a végső küzdelemben, melyet a gyári versenynyel szemben tartanak. Már a mai iparosainkat sem az az igazi kisipar teremtette meg, mely a czéh világban aranykorát élte. A verseny a küzdelemre nevelte őket, mégis folyton elkeseredettebbek. Hátha egy öreg czéhmester ébredne sirja mélyéből?

Ezelőtt egy kulcsért egy-két koronát fizettek, ma megkésziti a gyár négy öt fillérért. Készen kapható a vasárus boltban. Valamikor — csak példának hozom — az épületlakatosok vigan éltek, maguk készitették a vasalást, volt olyan legény, a ki csak folyton szegezett. Élt belőle egy vá-

[illegible] bécsi vagy német gyár, megveszi az asztalos és potom áron felveri. De ő sem nyer rajta, a vaskereskedő sem, csak szegény lakatos lesz szegényebb általa.

És ez igy van az összes vonalon, minden iparban. A kisiparos csak „foltozó suszter" lett, itt ott vállalhat egy kis uj munkát. De ha vállal is, az éhes nyomorult világ agyon konkurrália s a végeredmény, hogy ráfizet.

Egy darabig csak klnlódik, mig végre a kényszer eladatja vele a megmaradt kis szerszámot és megy fel valamely nagyobb városba gyári munkásnak. Uram Isten, ki tudja, tán jobb dolga támad? Nem kell törődni az adóval, a „Kundschafttal". Nem avval, hogy fizeti a segédet szombaton, miből vesz anyagot? Csak megy a gyárba, csak fur, gyalul, farag és szombaton viszi haza a 20—30 koronácskát a családjának. Mindez ha valóban igy lenne, igazán csu-

---

kezdve egészen a szalonig minden szobában helyet foglalhat. — Gondoljanak el egy poetikus leányszobát: az ágyteritő, a függönyök, a toilettasztalka teritője, a varróasztalka boritója kék feltővel valami finoman vagdalásos minta után finom vászonra himzett varrottas. Vagy nem lenne szép egy falusi ebédlő kalotaszegi faragott butorokkal, (alább ismertetni fogom) piros fejtővel himzett kollekczióval? Azt hiszem, kétszer jobban izlenének pompás magyar ételeink ilyen ebédlőben, melynek minden darabja a magyar népszellem művészi fantáziáját hirdeti. — Hát azok a remek selyemmel himzettek vajjon nem valának diszére a legelegánsabb szalonnak is?!

Már hallom az ellenvetéseket: a varrottasok nagyon drágák, s kevés asszony engedheti meg magának azt a luxust, hogy egy-egy kollekczió beszerezzen. Igen, drága, mert az értékesités módja még annyira kezdetleges, hogy minden kinek előnyös, csak a termelőre és a fogyasztóra nem.

Kétféle módja van t. i. az eladásának. Maga a nép járja be munkáival az országot, — mondhatom, nagyon kelletlenül teszi, — vagy — s ez a leggyakoribb eset — lelketlen kereskedők (akad ilyen a nép között akárhány) megszimatolva, hogy mikor van a ládafiában szükön a pénz, összevásárolják az elkészült munkákat potom áron, s tovább adják két, ha nem három annyiért. Azt tapasztaltam, hogy a házi-iparnak ez a nyereségvágy a megölő betüje. Ezért üdvözölheti termelő és fogyasztó őszinte örömmel az Erdélyi Kárpát Egyesületnek azt az ideális és praktikus tervét, hogy közéjök közvetitőnek állván, természetesen teljesen önzetlenül uralkodván a népipar minden ágát virágzásra juttassa.

Erdekes ennek a tervnek a története. A nevezett egyesület Kolozsvárt, Mátyás-király születhési házában néprajzi muzeu[illegible] gyüjtl mindazt, a mit a néplélek és népmüvészet eddig teremtett. Ez összegyüjtő akczionak eredményeképen mesés kincs és gazdagság került napfényre. E czikkem szük keretében főképpen a női kézimunkákról óhajtok megemlékezni; régi száz meg szaz esztendos himzések kerültek a gyüjtők fürkésző buzgalma folytán a muzeumba. Le sem irhatom, mennyi érdekes minta van itt összehalmozva: varrottasok, irás után varrtak, (az előrajzoltakat hivják igy), keresztöltéssel himzettek olyan páratlanul gazdag változatosságban, hogy egy egész ipariskola talána benne mintanak valót.

De nem ezekről akarok tulajdonképen szólani. Azt akarom elmondani, hogyan érlelődött meg az a egyesület kebelén népipar fellendítését tervező eszme. A gyüjtők majd minden faluban akadtak régi varrottasokra.

(Folyt. köv.)

dálkozná m rajta, ha kis vállalkozót egyet is találhatnék a föld kerekségén. És bottal veretném meg, a ki ragaszkodik a mester titulushoz. Mert olyanok ezek még ma is, hogy sajnálják az önállóságukat. mint a czigány a haját, ha még o y nyomo.ultul megy is a mesterség.

De nem ugy van ám a dolog. Az a szegény munkás csak erő, semmivel sem különb a gőznél, vagy villanynál, csupán csak abban tér el tőle, hogy szobájában van egy tudatos motor is; azért nem becsülik többre, mert az igen közönséges dolog. hogy az embernek feje is van.

A munkás csak addig munkás, mig a gyár hasznot vehet általa, azután elbocsájtják; hogy miből él meg, nem törődnek vele. Még panaszra se jut szava, elvették tőle, mert műveletlen.

És mindezt mi idézte elő, — a gép. Hatalmas erő, hatalmasabb, mint ti vagytok, szegény proletárok.

De legyen tehát: egyenlő a fegyver. Mintha messze hajnal fakadása festené az eget. Fakad, fakad a reménysugár.

Kisiparosok, tömörüljetek, épitsetek közös műhelyeket, alkalmazzatok gépeket, erőt és használjátok közösen. Olcsóbb lesz. Könyebben dolgoztok s a gép géppel konkurrál. Annak türkölése lesz a ti letargiátokból.

Mert hát haladni kell a korral.

HIREK.

— **Gyászrovat** Sulyos csapás érte e héten hirlapunk felelős szerkesztőjét, édes anyja, néhai Huss Ferencz volt gulácsi (Zalamegye) körjegyző özvegye, szül. Parayez Matild asszony, hosszas betegeskedés után 56 éves korában Zala-Szent-Gróton elhunyt. Halála alkalmából a család az alábbi gyászjelentést adta ki:

Huss Gyula a „Somlyóvidéki Hirlap“ és a „Kis-Czell és Vidéke« szerkesztője, ugy maga, mint testvérei László és Gizella, férj. Bognár Lajosné, ennek kis leánya Margit, nemkülönben neje, szül. Novák Ilona és gyermekeik Jenő Ernő, Aranka és Ilus, valamint a testvérek és számos rokonság nevében is, fajdalomtól megtört szivvel jelentik a felejthetetlen édes jó anyanak, anyósnak, nagyanyának és testvérnek, néhai Huss Ferencz körjegyző özvegyének született Parayez Matild asszonynak élete 56-ik évében hosszas betegeskedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után folyó hó 12-én reggeli 6 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogult kihült teteme a rom. kath. vallás szertartása szerint f. hó 13-án délután 3 órakor fog a zala-szent-gróti sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Zala-Szentgrót, 1901. évi február hó 12-én. Áldás és béke poraira!

— **Hymen.** Krása Manó kelédi nagybirtokos, vármegyei bizottsági tag, a jánosházai takarékpénztár igazgatójának szép és nagymüveltségü leányát Herthát f. hó 9-én Budapesten eljegyezte Löwensohn Jenő lellei földbirtokos. Kivánjuk, hogy a megkötendő szép frigyet örök boldogság kisérje.

— **Köszönet.** A kis-czelli polgári olvasókör által f. hó 2-án tartott tánczmulatság javára ujabban felülfizettek: Reich Sándor 2 korona, Klafft Gyula 1 kor; ezzel együtt a tiszta maradvány 129 kor 50 fillér, mely összegért ismételten köszönetet mond a polgári olvasókör.

— **Családi estély.** A „Kemenes“-szállóban ma este zenével és jux-tombolával egybekötött családi estély tartatik

— **Farsang befejező.** Ifj. Tori György a „Sas“-szálló tulajdonosa, holnap, hétfőn, Lukas Ferkó muzsikálása mellett farsang befejezőt tart, mely alkalommal Karneval herczeg ő fenségét, ki az idén hűséges kisérője, dr. Katzenjammer ur nélkül jelent meg körünkben, alaposan kitánczoltatják Kis-Czellből.

— **Tánczestély.** Az „Erzsébet Nőegylet“ javára szombaton, azaz 23-án rendezendő bál iránt mindenfelé óriási érdeklődés mutatkozik. Az előjelek után itélve a mulatság a tavalyinál is nagyobb sikerü lesz A rendezőség felkéri mindazokat, kik meghivót tévedés folytán nem kaptak, de ilyenre refflektálnak, hogy azt Német Márkus ur kereskedésében bejelentemi szíveskedjenek. A kik az estély alkalmával kocsit kívánnak, kegyeskedjenek ezt akár szóval, akár irásban Német Márkus ur utján a rendezőség tudomására hozni. A „Korona“-szálló nagytermének diszitését Orosz József ur vallalta magára, a mi eleg garanczia arra, hogy a terem diszes lesz.

— **A magyar-gencsi gyilkosok** Kegyetlen gyilkosság történt m. évi deczember 17-én Magyar-Gencsen. Mógor Sándor és Erdélyi István m. gencsi lakosok 17-késszurással megölték Farkas Márkus Ferencz aratógazdát. A gyilkosokat nyomban elfogták és átadták a kir. ügyészségnek. Ügyüket f. hó 6-án vette tárgyalás alá a szombathelyi kir. törvényszék esküdt birósága. Mógor Sándor — a tulajdonképeni gyilkos — védője dr. Balassa Jenő kis-czelli, Erdélyi István — ki csak azt ismeri be, hogy az áldozatot kétszer arczul ütötte — védője dr. Kassay Győző szombathelyi ügyvéd. A kir. ügyészség Mógor Sándort a btkv. 279. §-ba ütköző szándékos emberölés büntettében kérte bűnösnek kimondani Most felállott dr. Balassa Jenő védő. Mindenki feszült figyelemmel várta, hogy mit tud felhozni a tettes védelmére; mert az ügyész beszéde után biztosra vették, hogy Mógort bűnösnek mondják ki a szándékos emberölés büntettében. Csakhogy nem igy történt! Mert dr. Balassa egészen más hurokat kezdett pengetni. Érezte, hogy most nem a paragrafusokat kell czitálni, mert azzal nem érne czélt. Visszatért tehát Mógor előéletére s jellemezte ennek elhagyatottságát, kinek sohsem volt otthona, mert törvénytelen gyermek. Mig más ember a munka után haza mehet, addig ő a korcsmában lakhatott, hol teljesen az ivás, a pálinka áldozata lett. Igy történt ez deczember 17-én is, mikor körülbelől 14-en 7½ liter pálinkát ittak. Mógorban tehát inkább a pálinka működött. Okolta továbbá a társadalmat, mely az alkohol korlátlan élvezetét megengedi s nem képes oly eszközt teremteni, melylyel ezt megakadályoznák A beszéd alatt az esküdtek nagy része sirt, de könnyezett maga a védő is. Ennek hatása alatt azután a vádhatóság azon kérdésére: bűnös-e Mógor Sándor abban, hogy Farkas Márkus Ferenczet ölési szándékkal bántalmazta, az esküdtek »nem«-mel feleltek, hanem e helyett a védő álláspontjára helyezkedve, Mógort a rögtöni felindulásban elkövetett, halált okozott sulyos testi sértés büntettében mondották ki bünösnek. Ennek alapján a kir. Törvényszék Mógort csak három évi börtönre itélte. Erdélyi István vádlottat, mert Mógort 2-szer arczul ütötte, 9 hónapi börtönre itélte a vizsgálati fogságot egyik vádlottnál sem számitották be.

— **A közönség érdeke.** Azon czélból hogy a közönség hosszabb időtartamra beszerzett frankójegy-készletét tisztán és épségben megőrizhesse, a bel- és külföldre szóló közönséges és ajánlott levelek bérmentesitésére szolgáló 10, 25 és 35 filléres frankójegyekből, védőlappal ellátott füzetecskék (értékjegytömbök) fognak még e hó folyamán a postaigazgatóság által kibocsátatni, melyeknek mindegyike 24 drb. frankójegyet fog tartalmazni.

— **A juss.** Kozma József pápóczi lakos nagyon megharagudott Nándor nevü öcscsére, mert ez az örökségnél valamelyes előnyben részesült. A f. hó 11-én megtartott pápóczi vásáron aztán a korcsmában összekerült öcscsével, kit Szaniszló nevü fiának segitségével alaposan helyben hagyott s rajta napokig látható folytonossági hiányokat csinált.

— **Közgyülés.** A jánosházai izr. jótékonyczélu nőegylet f. hó 3-án tartott rendes közgyülését, melynek főtárgyai voltak: választmányi tagok választása és a pénztárnok jelentése. Választmányi tagok lettek: Kohn Arnoldné, Salzberger Lipótné, özv. Spitzer Sámuelné, özv Engel Simonné, Féderer Jakabné, Kohn Károlyné, Altstädter Ignáczné, Schlesinger Rudolfné, Schvarzenberg Ignáczné, Salzberger Józsefné; pótlagok: Stern Józsefné és Lővinger Ignáczné urhölgyek Ezen derék, 1854 óta áldásosan működő egyletnek tiszta vagyona: 9248 korona.

— **Művész estély** czimü falragaszok csalogatták a közönséget vasárnap este a „Kemenes“ szállóba nagy hangon adván tudtul mindenkinek a kit illet és nem illet, hogy jelzett este fuleit és szemeit hizlalhatja minden rendü és rangu ember, ki a modern művészet“ e Hazafi Verai János formáju apostolait megnézni nem tél. Sajnos, a közönség félt, nagyon félt és félelmében távol maradt. E miatt az előadás csak 10 órakor kezdődött, zene nélkül. A szereplők Zoltán Gyula szinigazgató nemrég itt működött társulatából valók; ugy látszik Kőszegen még sanyarubb állapotok uralkodnak, mint Kis Czellben, a mit abból következtetünk. hogy a társulat több részre oszolva, a szélrózsa minden irányába hangversenyezni ment. Nálunk hárman voltak: Fehér Vilmos, kinek szép bariton hangját az irigység sem tagadhatja, Fehérné Rónai Erzsi és Pesti Jenő. Tudósitásunk egy sóhajból áll: „Szegény Thália!“

— **A pálinka.** A magyar-gencsi gyilkosok tárgyalásán történt az alábbi érdekes kis epizód: Dr. Laky Kristóf kir. törvényszéki elnök a tárgyalás megnyitása után a felkére akarván beszélni Mógor Sándornak, ki Márkus Ferenczet megölte, azt kérdezte tőle: Miért nem takarékoskodik inkább. miért issza meg keresményét? Jobb lenne, ha azt a pénzt, mit pálinkára költ, összerakná. Erre felállott dr. Balassa Jenő, Mógor védője és a következőket mondotta: „Hogy Kemenesalján az ily cselédnépnek, mint Mógor, a takarékossághoz semmi kedve és akarata nincs, annak többféle oka van Az első az, hogy a pálinka melegit és igy azt télen különös előszeretettel élvezik, a második és főok pedig az, hogy Rosenberg Lajos és Riedt Károly bankspekulánsok a takarékossági szellemet tökéletesen kiverték népünkből. Nem csodálható tehát, ha az a cselédnép ugy gondolkozik, hogy inkább megissza a pénzét, semhogy azt egy keztyüs betyár ellopja.“ Az ügyes felcletet a hallgatóság zajos tetszéssel fogadta.

— **Elégett kabát.** F. hó 3-án Raffai János beledi fuvaros a helybeli Szabó féle vendéglőbe tért be éjjeli szállásra többed magával. Azonban nagyon közel feküdt a kályhához és egy kipattant szikrától meggyuladt a kabátja. Szerencsére még idejekorán felébredt s igy elejét vette a nagyobb szerencsétlenségnek a kabátot azonban el kellett már dobni.

— **A marhalevelek érvényessége.** Darány földmivelésügyi miniszter a következő körrendeletet adta ki a törvényhatóságoknak:

Az 1900. évi XVII. t.-cz. életbe lépte óta több helyen vitássá vált és különbözőképen magyaráztatott az a kérdés, vajjon az ezen törvény hatalya előtt, de egy éven belül kiállított marhalevelekre is érvényben van-e az 1888. VII. törvényczikknek az a rendelkezése, mely szerint a marhalevelek kiállitásuk keltétől számitva egy évig érvényesek. Több hatósági közeg, különösen pedig a vasuti szállitásoknál vizsgálatot teljesitő szakértők abban a felfogásban, hogy e rendelkezés hatálya az 1900. évi XVII. t.-cz. életbelépte előtti régi urlapokon kiállitott marhalevelekre ki nem terjed s e marhalevelek érvénye 1901. évi január 1-ével megszünt, nem fogadták el azokat az állatok forgalomba hozatala az esetben sem, ha azok egy éven belul voltak kiállitva. Ily félreértések s az állatforgalom ebből eredő megzavartatásának és késleltetésének megszüntetése végett a m. kir. pénzügyminiszter urral egyetértőleg kijelentem és rendelem, hogy az 1900. évi XVII t.-cz.-nek az életbelépte előtt hatályban volt rendelkezésekkel szemben visszaható ereje nincs e törvény az 1888. VII. t.-cz. végrehajtási utasításának 265. §. hatályon kivül nem helyezte, ennélfogva az egy éven belül kiállitott marhalevelek mindaddig érvényesek és kicserélés vagy bélyegilletékének kiegészitése nélkül szabályszerü marhalevelek gyanánt használhatók, azokon leirás, uj irányitás, egészségi bizonyitvány megujitás eszközölhető mindaddig, a mig kiállitásuktól számitva egy év el nem telt, vagy a mig a fennálló külön szabályok azok hatályát meg nem szüntetik.

— **A tanitók korpótléka.** A közoktatásügyi miniszter a tanitók ötödéves korpótléka ügyében akként rendelkezett, hogy 2000 koronán alul levő fizetés után 10 százalék, 2000 korona fizetéstől kezdve 200 korona a pótlék. A megállapitás alapján történik.

— **A legizletesebb** asztaliviz a „Kristály“ Szent Lukács-fürdői hegyiforrás, mely mint egészséges ásványviz, több száz orvos által ajánlva van.

Szerkesztői üzenetek.

K. S. Jánoshása. Ön a következő kérdést intézi hozzánk: Minek mondható jellem tekintetében az, ki valakit annak távollétében, nagy közönség előtt egészen ártatlanul, kizárólag a fölötti mérgében és tehetetlenségében, hogy neki magának is el kell ismernie, miszerint az illető képzettség és intelligenczia tekintetében magasan fölötte áll, ócsárol, kristálytiszta multját erkölcs és becsület dolgában kétes szinben feltüntetni igyekszik, és annak leszármazását csak azért kicsinyiti, mert a magáét az által fölemeltetni véli?

Válasz. Az oly egyén, ki mások becsületében szeret gázolni és mások kisebbitésére törekszik, hogy röviden adjuk meg a választ, minden esetre: jellemtelen egyén Az ilyen egyének rendszerint, vastag tudatlanságban, ugyneveztett butaságban szenvednek.

4 forintért

egy életnagyságu és teljesen hasonló kréta rajzot, arczképet bármely fénykép után készit s szállit

Medgyessy A. festő. (Kis Czell, Vásártér.)

Több száz kiváló orvos által ajánlva. Legolcsóbb és legizletesebb ásványviz.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. máj. 1-től.

Bpest k. p. Győr—Fehring—Gráczi vonal Szombathely—Grácz felé:

Indul: Kis-Czellből:

Személyv. regg. 4·32 p.	Gyorsv. este 6·03 p.
„ d. u. 1·54 „	Vegyesv. „ 8·49 „

Győr—Budapest felé.

Indul: Kis-Czellből:

Vegyesv. regg. 4·36 p.	Személyv. d. u. 2·15 p.
Gyorsv. d. e. 10·01 „	„ este 12·24 „

Kis-Czell—Pápa

(szerda és péntek kivételével naponta.)

Indul személyvonat este 6·40 p.

Kis-Czell—Szombathely.

(Minden hétfőn és péntekun közlekedik.)

Indul: Kis-Czellből:	Érkezik: Kis-Czellbe:
Vegyesv. regg. 6·15 p.	Vegyesv. d. u. 5·46 p.

Kis Czell—Csáktornya.

Indul: Kis-Czellből:	Érkezik: Kis Czellbe:
Vegyesv. regg. 4·50 p.	Vegyesv. d. u. 12·51 „
„ d. u. 2·05 „	„ este 8·45 „

Kis-Czell—Székesfehérvár.

Indul: Kis-Czellből:	Érkezik: Kis-Czellbe:
Vegyesv regg. 4·29 p.	Személyv. d. u. 1·14 p.
Személyv. d. u. 2·20 „	Vegyesv. d. u. 5·41 „

Kis-Czell—Pándorf.

Indul: Kis-Czellből:	Érkezik: Kis-Czellbe:
Személyv. regg. 5·15 p.	Személyv. d. e. 9·45 p.
Vegyesv. d. u. 2·21 „	Vegyesv este 8·39 „

»KEMENESALJAI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG« KIS CZELLBEN.

Meghivás.

A **„Kemenesaljai Takarékpénztár Részvénytársaság“** t. részvényesei 1901. márczius 2-án d. e. ½11 órakor Kis Czellben, a takarékpénztár saját házában levő üzlethelyiségében tartandó

XI. rendes közgyűlésre

tisztelettel meghivatnak.

Napirend.

1. A jegyzőkönyv hitelesitésére 3 részvényes választása.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése.
3. Az 1900. évre vonatkozó számadások előterjesztése, nyeremény felosztás és a felmentvény megadása.
4. A részvénytőke felemelése.
5. Az alapszabályok 5., 6., 18., 20., 46. és 47. §§ainak módositása.
6. 2—5 igazgatósági tag választása.
7. A felügyelő-bizottság megválasztása.
8. Az igazgatóság dijjazásának megállapitása.

A zárszámadások és jelentések az üzlethelyiségben kifüggesztettik.

Kis Czellben, 1901. évi február hó 9 én.

Az igazgatóság.

„Stearoptinum“ (Olaj-sebtapasz)

Bámulatos gyógyitó olaj-sebtapasz, amely egyetlen a maga nemében s egy régi család titka. — **Budapesten a katonaságnál orvosilag rendelve.** — Biztosan gyógyitja s a fájdalmat rögtön csillapitja bármily sebeknél: vágás, zuzódás égés fagyás. mindenféle kelevény, a női emlők gyuladása és gyülése, titkos betegségek, kiütések, skrofulásokat teljesen kigyógyit s sebhelyet maga után nem hagy.

Egy adag ára használati utasitással együtt 2 korona.

A hatásért kezességet vál al, a mi, ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum“ laboratoriuma.

A pénz beküldésével vagy utánvéttel megrendelhető a „STEAROPTINUM“ laboratoriumában:

Budapest, VII. ker. Mexikói-ut 88.

„Somlyóvidéki Hirlap“ „Kis-Czell és Vidéke“

„Vörösmarty“-könyvnyomdája Devecser.

A modern teknika minden kellékével felszerelt nagyszabá-u nyomdánk elvállal mindennemü nyomtatványok pontos és diszes kiállitását, u. m.

könyveket, hetilapokat, kereskedelmi nyomtatványokat, röpiratokat.

Meghivókat, körleveleket, gyászjelentéseket nevjegyeket stb. stb.

Minden néven nevezendő nyomdai munkákat diszesen és izlésesen a legolcsóbb áron állitja ki.

Megrendeléseket elfogad:

a „Kis-Czell és Vidéke“ kiadóhivatala Kis-Czell

Gyarmaty-tér 76, Géfin-féle ház.

1901. Nyom. »Vörösmarty«-könyvnyomda és hirlapkiadó vállalat gyorssajtóján Devecserben.